

Vlaams
Parlement

ingediend op **1957** (2018-2019) – Nr. 1
15 april 2019 (2018-2019)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
uitgebracht door Bart Dochy

over de werking van de
taskforce Afrikaanse Varkenspest

Samenstelling van de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid:

Voorzitter: Jos De Meyer.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Jelle Engelbosch, Danielle Godderis-T'Jonck, Sofie Joosen, Sabine Vermeulen, Peter Wouters;

Jos De Meyer, Bart Dochy, Tinne Rombouts, Johan Verstreken;

Herman De Croo, Francesco Vanderjeugd;

Els Robeyns, Steve Vandenberghe;

Bart Caron.

Plaatsvervangers:

Vera Celis, Matthias Diependaele, Bert Maertens, Marius Meremans, Wilfried Vandaele,

Tine van der Vloet;

Robrecht Bothuyne, Lode Ceyssens, Michel Doomst, Jan Durnez;

Freya Saeys, Bart Tommelein;

Rob Beenders, Kurt De Loor;

Johan Danen.

Toegevoegde leden:

Stefaan Sintobin.

INHOUD

1. Toelichting door Koen Van den Heuvel, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw.....	4
2. Vragen van de commissieleden	5
3. Antwoorden van minister Koen Van den Heuvel en bijkomende vragen van de commissieleden	6
Gebruikte afkortingen	9

De Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid hield op 13 maart 2019 een gedachtewisseling met Koen Van den Heuvel, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de werking van de taskforce Afrikaanse Varkenspest.

1. Toelichting door Koen Van den Heuvel, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw

Minister *Koen Van den Heuvel* brengt verslag uit van de taskforce Afrikaanse Varkenspest die op 21 februari 2019 heeft plaatsgevonden. Hij geeft eerst de stand van zaken mee van de situatie in Wallonië.

Tot begin maart zijn er in het uiterste zuiden van de provincie Luxemburg 619 besmette everzwijnen gevonden. Hoewel alle besmette dieren binnen de afgebakende zones werden gevonden, wordt vastgesteld dat het virus zich in twee richtingen verplaatst: naar het westen, richting Frankrijk, en ook, zij het zeer traag, naar het noorden. Ruim een half jaar na de eerste vaststelling lijkt de situatie onder controle, al blijft uiterste waakzaamheid geboden.

De minister benadrukt dat de economische gevolgen voor de varkenssector in Vlaanderen ronduit dramatisch zijn. De verliezen lopen op tot 2 à 3 miljoen euro per week. De prijs van het Belgische varkensvlees ligt gemiddeld 6 à 7 eurocent per kilogram lager dan in de buurlanden. Die gevolgen zijn grotendeels te wijten aan het feit dat België momenteel niet meer de status 'AVP-vrij' heeft. Die status kan ten vroegste anderhalf jaar na de vondst van het laatste besmette dier opnieuw verkregen worden.

Tijdens de taskforce waren er vertegenwoordigers aanwezig van de landbouworganisaties, de slachthuizen, de veevoederindustrie, de bankinstellingen, de Vlaamse producentenorganisatie voor varkens, de vzw Boeren op een Kruispunt, FAVV, ANB, VLAM en het Departement Landbouw en Visserij. Er werd geconcludeerd dat het prijsverschil dat aanwezig blijft op de markt, mogelijk zal aanhouden totdat de export opnieuw op gang komt. De minister geeft aan dat hij er tijdens zijn overleg met Europees commissaris Hogan op 4 april opnieuw voor zal pleiten om België op te delen in een zone 'AVP-vrij' en een zone 'niet-AVP-vrij'. De afgebakende zone is immers beperkt, en het is jammer dat nu heel het land ervoor moet opdraaien. Minister Van den Heuvel zal vragen om Vlaanderen een AVP-vrije status te geven, zodat de derde landen die we vandaag kwijt zijn, op korte termijn mogelijk opnieuw een afzetmarkt worden.

Die buitenlandse markten worden momenteel ingenomen door andere buitenlandse spelers. De problemen zullen dus niet onmiddellijk voorbij zijn als Vlaanderen opnieuw de AVP-vrije status heeft. De minister hoopt ook dat Europa bijkomende middelen zal verschaffen voor promotie.

Een ander probleem is de liquiditeitspositie van de individuele varkenshouders. De bankinstellingen hebben op de taskforce aangegeven dat ze tot nu toe weinig problemen zien inzake terugbetaling van kredieten, al wil dat niet zeggen dat er geen problemen zijn. Mogelijk worden de bancaire verplichtingen prioritair vervuld en worden bijvoorbeeld leveranciersschulden opgebouwd. De veevoedersector heeft beaamd dat dat in bepaalde gevallen kan voorkomen, maar dat men geleerd heeft uit de prijzen crisis van 2015 en de situatie niet tracht te laten ontsporen. Minister Van den Heuvel heeft daarom een specifieke regeling geactiveerd, waarbij de Vlaamse overheid onder strikte voorwaarden als waarborg kan optreden voor bedrijven die problemen hebben om hun kredieten af te lossen of om bijkomende kredieten aan te gaan. Hij verwacht echter ook van de keten een duidelijk signaal, waarbij alle schakels de nodige inspanningen

leveren om de varkenshouders te helpen om die moeilijke periode te overbruggen.

Ook de idee van de oprichting van een brancheorganisatie varkensvlees werd op tafel gelegd. De sector moet zich daarover beraden en desgevallend een initiatief nemen. De minister heeft reeds aan de administratie opgedragen om de aanvraag tot erkenning van een dergelijke brancheorganisatie met spoed te behandelen, als die zou worden ingediend.

Om te vermijden dat de ziekte overgaat van wilde naar gedomesticeerde dieren, zijn bedrijfseigen bioveiligheidsmaatregelen van groot belang. Het gaat dan over hygiënemaatregelen of de toegang van externen tot het bedrijf ontzeggen, maar ook over structurele maatregelen om potentiële besmetting buiten te houden. Op vraag van de landbouworganisaties heeft de minister aan de administratie de opdracht gegeven om te onderzoeken of er kan worden afgeweken van de VLIF-investeringsvoorwaarden om varkenshouders ook kleine bioveiligheidsmaatregelen te laten nemen.

Ook het beheer van het everzwijnenbestand kwam aan bod. Daaruit bleek dat er ondanks de opgedreven inspanningen, voornamelijk nood is aan meer afstemming tussen ANB, de jagersverenigingen en de provincies, om lokaal succesvolle maatregelen uit te rollen inzake jachtactiviteiten. De minister stipt aan dat de jachtregelgeving al heel wat mogelijkheden biedt, zoals jaarrond bejaging en nachtjacht via bijzondere bejaging. Op het terrein wordt vooral ingezet op drukjachten. De technische taskforce zal op korte termijn opnieuw samenkomen om dat aspect verder te bespreken en uit te rollen.

Om het geheel van alle maatregelen meer te coördineren zal, op vraag van de minister, op 21 maart 2019 binnen het overleg van de permanente werkgroep van de interministeriële conferentie voor landbouwbeleid, de vraag op tafel worden gelegd om over te gaan tot een centrale werkgroep met vertegenwoordigers van de gewesten en de betrokken federale diensten, waar het geheel van de crisis nauwgezet wordt opgevolgd. Op die manier kunnen de vragen van de sector die aan de diverse overheidsniveaus gericht zijn, beter, strikter en efficiënter opgevolgd worden.

2. Vragen van de commissieleden

Sofie Joosen beklemtoont dat de taskforce een heel belangrijke taak heeft. De Vlaamse varkenssector staat al onder druk, en de Afrikaanse varkenspest komt er nog eens bovenop. Er is ook een duidelijke invloed op de export. Het verkrijgen van de AVP-vrije status voor Vlaanderen is dan ook een prioriteit. Welke timing stelt de minister daarbij voorop?

Sofie Joosen staat ook achter de waarborgregeling voor de kredieten.

De huidige inspanningen blijken niet te volstaan om het everzwijnenbestand terug te dringen. De populatie groeit nog steeds aan. Hoe denkt de minister verbeteringen aan te brengen om het everzwijnenbestand onder controle te krijgen?

Bart Caron spreekt zijn waardering uit voor de inspanningen die de taskforce doet. Voor de betrokkenen in de varkenssector is het een dramatische situatie, waar iets aan moet worden gedaan. Toch bestaat de indruk dat de Afrikaanse varkenspest wordt aangegrepen om het everzwijnenbestand drastisch te verminderen. In sommige gebieden spraken landbouworganisaties zelfs over een geheel afschot. Wat is de relatie tussen het afschot in Vlaanderen en de

Afrikaanse varkenspest in Luxemburg? Kan de minister daar wat verduidelijking bij geven?

Bart Dochy dankt de minister voor zijn inspanningen en voor het organiseren van de taskforce. Het is belangrijk dat alle actoren samenkomen en gelijkgestemd worden, om samen met het beleid van de minister in te spelen op de noden van de sector.

Het is belangrijk om een onderscheid te maken tussen de AVP-vrije status wat betreft het totale grondgebied en alle diersoorten enerzijds, en een AVP-vrije status voor de gedomesticeerde varkens anderzijds. Er is immers nog geen geval van de Afrikaanse varkenspest geweest bij een gedomesticeerd varken. Kan daar meer nadruk op gelegd worden, om op die manier de status voor export te verbeteren? Kan er ook gewezen worden op het feit dat er ook in Wallonië geen varkens met Afrikaanse varkenspest worden aangetroffen in stallen?

Nu blijkt dat de gevallen van Afrikaanse varkenspest bij everzwijnen in Luxemburg, effecten hebben op de marktpositie en status van Vlaanderen, vindt *Bart Dochy* het belangrijk dat er een goed beleid gevoerd wordt rond het onder controle houden van de populatie. In West-Vlaanderen zou er discussie zijn tussen landbouwers en ANB over het al dan niet aanwezig zijn van everzwijnen. *Bart Dochy* dringt erop aan om daar duidelijkheid over te scheppen en de noodzakelijke maatregelen te nemen.

Jos De Meyer vindt het zeer goed dat de minister een aantal bedrijven in de land- en tuinbouwsector heeft bezocht. Bij veel bedrijfsleiders staat het water aan de lippen, of zelfs nog wat hoger. Zij hebben een dringende en dwingende vraag naar meer ondersteuning. De minister heeft al een pakket genoemd, maar er zijn, in samenwerking met Europa, nog bijkomende maatregelen nodig.

Intussen is het 'voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende preventie, surveillance en bestrijding van klassieke en Afrikaanse varkenspest bij wilde zwijnen ter uitvoering van het Wildedierenziektedecreet van 28 maart 2014' een eerste maal goedgekeurd. Kan de minister meer toelichting geven bij dat voorontwerp?

3. Antwoorden van minister Koen Van den Heuvel en bijkomende vragen van de commissieleden

Minister *Van den Heuvel* verduidelijkt dat de aanwezigheid van het virus in het land als criterium wordt gebruikt voor de AVP-status. Daarbij maakt Europa geen onderscheid tussen wilde en gedomesticeerde dieren. De minister betreurt dat een situatie in een heel klein gebied in ons land, leidt tot het verlies van de AVP-vrije status voor de hele varkenssector, die toch hoofdzakelijk in Vlaanderen gesitueerd wordt. De economische gevolgen zijn bekend. De minister zal er dan ook alles aan doen om België te laten opsplitsen in een AVP-vrije en een niet-AVP-vrije zone, om zo op termijn de exportmarkten te kunnen heroveren. Dat wordt de prioriteit van het gesprek met commissaris Hogan op 4 april eerstkomend, maar het wordt geen gemakkelijke opdracht. Een timing is dus moeilijk te geven.

Is de AVP een aanleiding om een verborgen agenda inzake afschot van everzwijnen uit te voeren, zoals *Bart Caron* beweert? De minister stelt dat men niet te veel spoken moet zien. Er is wel een bekommernis, vooral in Antwerpen en Limburg, waar everzwijnen aan het oprukken zijn.

De minister bevestigt dat er enige onduidelijkheid is over de situatie in West-Vlaanderen. Er zou een restpopulatie zijn van een vijftal everzwijnen. Er zijn al

meerdere acties ondernomen om die te vinden, maar zonder succes. Ook wildcamera's hebben de dieren nog niet opgemerkt. Sommigen zeggen dat er wel af en toe sporen worden gevonden, maar het blijft onduidelijk of er nu al dan niet everzwijnen aanwezig zijn. In Oost-Vlaanderen is er een afspraak over nultolerantie voor everzwijnen, met een actieve monitoring om die afspraak te handhaven.

In Antwerpen en Limburg is de situatie wat complexer, omdat daar grotere populaties aanwezig zijn. De minister geeft aan dat er momenteel drie acties lopen. De beide gouverneurs hebben de opdracht gekregen om een coördinerende rol op te nemen. Er is in de twee provincies ook een intensifiëring van de jacht op everzwijnen gestart, met zogenaamde drukjachten. Die worden opgevolgd per faunabeheerzone. De terreinen en eigendommen van ANB zijn daar nu ook voor opgesteld.

Het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering, dat vorige week principieel is goedgekeurd, bevat de goedkeuring van het Vlaamse crisisplan. Dat kan geactiveerd worden bij de eventuele uitbraak van de Afrikaanse varkenspest bij wilde everzwijnen in Vlaanderen. De minister heeft die proactieve actie ondernomen om geen tijd te verliezen in het geval van een vaststelling van AVP in Vlaanderen. Het crisisplan laat toe dat ANB snel in actie schiet op het terrein. Het geeft ook een aantal delegaties aan de bevoegde minister om samen met het voedselagentschap en de Europese Commissie de besmette zone af te bakenen. De minister stelt wel vast dat de huidige afgebakende zone in Luxemburg nauwelijks groter wordt. Hij hoopt dan ook dat de Afrikaanse varkenspest onder controle kan blijven.

Bart Dochy vindt het een vreemde situatie in West-Vlaanderen: er zouden vijf everzwijnen zijn, maar nog niemand heeft ze gezien. Vanwaar komt dat cijfer dan?

Bart Caron wenst te vernemen wat wetenschappers verwachten van de situatie in Luxemburg. Is dat een verhaal van lange adem? Wat is de potentiële evolutie daar? Dat is immers ook bepalend voor de duur van de inkomensproblemen voor de varkenshouders.

Jos De Meyer heeft bij een eerdere bespreking al gewezen op het Duitse crisisplan voor een uitbraak van varkenspest. Hij vindt het belangrijk dat er ook in Vlaanderen een crisisplan is. Het voorontwerp van besluit moet dan ook zo spoedig mogelijk worden goedgekeurd, weliswaar in de hoop dat het nooit nodig zal zijn.

Daarnaast blijft de voorzitter erop aandringen dat er samen met Europa gekeken wordt naar verdere mogelijkheden van ondersteuning van de varkenshouderij in Vlaanderen, om het overleven van de sector veilig te stellen.

Minister *Van den Heuvel* vindt het heel moeilijk om voorspellingen te doen. Volgens sommigen zou de crisissituatie nog een hele tijd kunnen duren. In Oost-Europa zijn er immers AVP-haarden die al jaren bestaan. Men moet daar dus voorzichtig in blijven. De minister hoopt wel dat de afgebakende zone in ons land beperkt blijft, zodat kan worden bepleit om het land op te splitsen in een AVP-vrije en een niet-AVP-vrije zone. Sowieso stelt de reglementering dat het na de laatste vaststelling anderhalf jaar duurt voor het land AVP-vrij kan worden genoemd. Experts zeggen dat het goed wordt aangepakt en dat de afgebakende zone al een hele tijd beperkt blijft, wat wil zeggen dat de flankerende maatregelen werken. Maar wanneer er een einde komt aan de plaag, is moeilijk te zeggen.

De minister hoopt het besluit snel aan de sector te kunnen voorleggen. Wat Europa betreft, is de belangrijkste doorbraak die nu hopelijk kan worden verwezenlijkt, het opdelen in een AVP-vrije en een niet-AVP-vrije zone. Dat zou immers op een structurele manier het gezond maken van de Vlaamse varkenssector kunnen garanderen. Dan kunnen de exportmarkten heroverd worden en kan er een prijsstijging tot het Europese gemiddelde komen. Daarnaast zal er aan Europa gevraagd worden om extra mogelijkheden te krijgen voor promotieacties voor het Vlaamse varkensvlees.

Bart Caron vraagt zich tot slot af of de AVP-vrije zone dan zou samenvallen met Vlaanderen. Of is het de bedoeling om bijvoorbeeld Luxemburg af te zonderen? Het zou immers best kunnen dat de Waalse bevoegde minister met hetzelfde probleem zit.

Minister *Van den Heuvel* hoopt op 4 april 2019 een doorbraak te kunnen realiseren. Zijn eerste bekommernis daarbij zijn de vijf Vlaamse provincies. Het zal wellicht gepaard gaan met een zekere administratieve afbakening. Dan is het de verantwoordelijkheid van de minister om de AVP-vrije zone te bepleiten voor die vijf Vlaamse provincies. Hoe dichterbij de afgebakende zone, hoe moeilijker, maar dat is dan de verantwoordelijkheid van de Waalse minister. Minister Van den Heuvel zal er in ieder geval voor pleiten om de vijf Vlaamse provincies een AVP-vrije status te bezorgen.

Jos DE MEYER,
voorzitter

Bart DOCHY,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

ANB	Agentschap voor Natuur en Bos
AVP	Afrikaanse varkenspest
FAVV	Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen
VLAM	Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing
VLIF	Vlaams Landbouwinvesteringsfonds
vzw	vereniging zonder winstoogmerk